

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

16 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz (przewodniczący)
SSN Krzysztof Grzesiowski (sprawozdawca)
SSN Mariusz Załucki

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 16 kwietnia 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Z. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 11 sierpnia 2020 r., I AGa 223/19,
w sprawie z powództwa Z. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.
przeciwko K. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.
o zapłatę,

**uchyla wyrok w zaskarżonej części i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Łodzi do ponownego rozpoznania, pozostawiając
temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

Krzysztof Grzesiowski Kamil Zaradkiewicz Mariusz Załucki

[dr]

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 23 lipca 2019 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od pozwanej K. sp. z o.o. w Ł. na rzecz powódki Z. sp. z o.o. w Ł. kwotę 144 766,81 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 lutego 2018 r. (pkt 1) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt 2).

2. Wyrokiem z 11 sierpnia 2020 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi, na skutek apelacji pozwanej, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 57 906,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 lutego 2018 r., oddalił powództwo w pozostałej części oraz orzekł o kosztach procesu (pkt I), oddalił apelację pozwanej w pozostałym zakresie (pkt II) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt III).

3. Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy i zaakceptowanych przez Sąd Apelacyjny wynika, że 26 stycznia 2004 r. pomiędzy pozwaną a powódką została zawarta umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Przedmiotem umowy była realizacja poprzez powódkę, za wynagrodzeniem naliczanym według obowiązujących taryf, dostawy wody dla nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy [...] oraz realizacja odprowadzania ścieków. Ilość wody dostarczonej do nieruchomości ustalana była na podstawie wskazania wodomierza głównego zainstalowanego na przyłączy wodociągowym. W razie niesprawności wodomierza ilość dostarczonej wody określano na podstawie zużycia wody równego średniemu zużyciu w okresie ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających ujawnienie niesprawności. Ilość ścieków odprowadzonych z nieruchomości ustalano również na podstawie wskazań urządzenia pomiarowego. Począwszy od 2013 roku radiowy odczyt wodomierza pozwanego wskazywał zerowe zużycie wody. W październiku 2015 roku urządzenie wykazało zakłócenie odczytu radiowego. Pracownicy powódki wielokrotnie pozostawiali w bramie posesji informacje o braku możliwości dokonania odczytu stanu wodomierza. W okresie, w którym brak było możliwości dokonania odczytu stanu wodomierza powódka wystawiała dla pozwanej faktury obejmujące wyłącznie opłatę przesyłową. Pozwana uiszczała należności wynikające z tych faktur. Pozwana wynajmowała pomieszczenia znajdujące w budynku położonym na nieruchomości przy ulicy [...] w Ł. Należności za wynajem pomieszczeń pozwanej obejmują również koszty dostarczenia wody i odprowadzania ścieków. Przez cały okres braku odczytu

zużycia najemcy uiszczali na rzecz pozwanej należności z tytułu najmu lokali obejmujące również dostawę wody i odprowadzanie ścieków. Na podstawie odczytu stanu wodomierza dokonanego 18 grudnia 2017 roku powódka dokonała wyliczenia należności za zużytą wodę i ścieki wystawiając w dniu 31 grudnia 2017 roku fakturę na kwotę 144 766,81 złotych brutto z terminem płatności 31 stycznia 2018 roku.

4. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu Okręgowego, z wyjątkiem oceny podniesionego przez pozwaną zarzutu przedawnienia. Sąd pierwszej instancji uznał, że roszczenie powódki nie uległo przedawnieniu, ponieważ jego wymagalność przypadała na datę wskazaną w fakturze. Sąd Apelacyjny nie zgodził się z powyższym stanowiskiem. Zgodnie z obowiązującą strony umową powódka wystawiała faktury po odczycie wodomierza głównego w okresach obrachunkowych ustalonych w umowie (rozdział IV § 12). Przyjęto, że rozliczanie będzie się odbywało co 90 dni i w tych terminach powódka miała wystawiać faktury za wykonywane usługi (dodatkowe porozumienie stron § 5). Stosownie do tego wymogu powódka wystawiała faktury, z tym że od kwietnia 2013 roku obejmowały jedynie opłaty przesyłowe. Świadczenia należne powódce były zatem rozliczane okresowo, a wobec tego że stanowiły należności z tytułu usług na podstawie umowy zawartej między podmiotami gospodarczymi należało przyjąć 2 letni okres przedawnienia do roszczeń powódki związanych z wykonywaniem tej umowy, stosownie do treści art. 554 k.c. Faktura z 31 grudnia 2017 roku opiewała na kwotę 144 766,81 zł. Wobec kwartalnych rozliczeń obejmowała 20 kwartałów za okres od stycznia 2013 roku (pierwszy odczyt „0” nastąpił 2 kwietnia 2013 roku za I kwartał, ostatni odczyt w grudniu 2017 roku za IV kwartał). Przyjmując średnią należność za kwartał należne kwoty wynosiły 7 238,35 zł za 3 miesiące. Przy przyjęciu 2 letniego okresu przedawnienia powódka mogła domagać się zasądzenia należności za okres od 1 czerwca 2016 roku do dnia wniesienia pozwu, to jest za 2 kwartały 2016 roku, 4 kwartały 2017 roku i 2 kwartały 2018 roku, łącznie za 8 kwartałów. Wysokość należnej powódce kwoty wynosiła zatem 57 906,80 zł. Dlatego Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok.

5. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniosła powódka, zaskarżając go w części, w której Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego

oraz wnosząc o jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił naruszenie prawa procesowego, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1) art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 372 k.p.c. i art. 45 Konstytucji przez nierozpoznanie istoty sprawy z uwagi na niedoniesienie się do podnoszonego przez powoda w toku postępowania przed sądami obu instancji stanowiska, iż zarzut przedawnienia zgłoszony przez pozwaną jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego i na podstawie art. 5 k.c. nie korzysta z ochrony oraz nie może zostać uznany za wykonywanie prawa, co stanowi istotną wadę postępowania odwoławczego i miało istotny wpływ na wynik sprawy oraz pozbawiło powoda konstytucyjnego prawa do sądu i rozpoznania jego stanowiska i podniesionych zarzutów;

2) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez niewskazanie faktów i dowodów, na których Sąd się oparł, co powinien był uczynić zwłaszcza w sytuacji zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji, zaniechanie ustosunkowania się do poczynionych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych i przeprowadzonego postępowania dowodowego, co doprowadziło do wydania orzeczenia z pominięciem faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy - uzasadnienie Sądu drugiej instancji nie zawiera własnych ustaleń faktycznych ani wskazania, czy i w jakim zakresie przyjęte zostały ustalenia Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny nie wskazał faktów ani dowodów na których się oparł, ani nie podał przyczyn dla których innym dowodom odmówił wiarygodności; niewyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia w postaci zastosowanego art. 554 k.c.; niedoniesienie się do podnoszonego przez powoda zarzutu nadużycia przez pozwaną prawa w rozumieniu art. 5 k.c. w kontekście zgłoszonego zarzutu przedawnienia roszczeń powoda;

3) art. 382 k.p.c. poprzez bezpodstawne pominięcie części zebranego w sprawie materiału procesowego, istotnych dla prawidłowego rozpoznania sprawy, a ujawnionych w zgromadzonym materiale, okoliczności faktycznych i dowodów odnoszących się do braku możliwości dokonywania przez powoda w okresie od stycznia 2013 roku do grudnia 2017r. odczytów wodomierza oraz dowodów

wykazujących, że w sprawie występują wyjątkowe okoliczności pozwalające sądowi na nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia jako stanowiącego nadużycie prawa;

4) art. 386 § 1 k.p.c. przez uwzględnienie w części apelacji pozwanej, pomimo jej bezzasadności;

5) art. 385 k.p.c. przez jego niezastosowanie, mimo że apelacja pozwanej jest w całości bezzasadna.

6. Skarżący zarzucił również naruszenie prawa materialnego, tj.:

1) art. 554 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że do roszczeń przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego wynikających z umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zarówno w zakresie sprzedaży wody jak i odbioru ścieków należy zastosować 2 letni termin przedawnienia, w sytuacji gdy do roszczeń dotyczących odbioru ścieków zastosowanie winien mieć art. 118 k.c., przewidujący trzyletni termin przedawnienia;

2) art. 6 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji nieuzasadnione przyjęcie, że w stosunku do roszczeń przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego związanych z odbiorem ścieków należało przyjąć dwuletni okres przedawnienia stosownie do treści art. 554 k.c.;

3) art. 118 k.c. przez jego niezastosowanie do roszczeń powoda wynikających z usługi odbioru ścieków;

4) art. 120 § 1 k.c. przez uznanie, iż pomimo braku możliwości odczytu wskazań wodomierza bieg terminu przedawnienia roszczeń powoda rozpoczynał się w każdym kwartale okresu obowiązywania umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków nie zaś z upływem terminu zapłaty wskazanym w fakturze VAT nr [...];

5) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji błędne przyjęcie, że podniesiony przez pozwaną Spółkę zarzut przedawnienia zasługuje na uwzględnienie, podczas gdy prawidłowa ocena całokształtu okoliczności sprawy, w tym przede wszystkim wszechstronne rozważenie na ich tle bezspornego faktu odniesienia przez pozwaną korzyści majątkowych związanych z pobieraniem opłat

za wodę i ścieki świadczy o tym, iż zarzut ten jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego i w konsekwencji stanowi nadużycie przez pozwaną prawa podmiotowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

7. Zasadniczym przedmiotem skargi kasacyjnej jest prawidłowość wykładni oraz zastosowania przez Sąd Apelacyjny art. 554 w zw. z art. 555 k.c., zgodnie z którymi roszczenia z tytułu sprzedaży wody dokonanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy przedawniają się z upływem lat dwóch.

8. Sąd Apelacyjny uznał bowiem, że do roszczenia powódki o zapłatę należności wynikającej z umowy z [...] stycznia 2004 r. zastosowanie znajduje skrócony okres przedawnienia wynikający z art. 554 w zw. z art. 555 k.c., a nie ogólny 3-letni termin z art. 118 k.c.

9. Jak wynika z ustaleń faktycznych strony zawarły umowę o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Przedmiotem umowy była więc zarówno dostawa wody, jak i odprowadzanie ścieków. Każde z tych świadczeń było osobno wynagradzane. Są to więc niewątpliwie dwa różne świadczenia, do spełnienia których zobowiązała się powódka. Stąd też powódce przysługują osobne roszczenia o zapłatę za spełnienie świadczenia polegającego na dostawie wody oraz za spełnienie świadczenia polegającego na odprowadzaniu ścieków. Okoliczność, że różne świadczenia objęte są jedną umową nie pozbawia ich odrębności prawnej. Stąd też okres przedawnienia roszczeń powódki o zapłatę z tytułu spełnienia świadczenia polegającego na dostawie wody nie musi być tożsamy z okresem przedawnienia roszczeń o zapłatę z tytułu spełnienia świadczenia polegającego na odprowadzaniu ścieków.

10. Przedmiot umowy stron w zakresie dotyczącym zaopatrzenia w wodę obejmuje jej dostawę, czyli sprzedaż w rozumieniu art. 555 k.c. Stąd też roszczenia powódki z tytułu dostawy (sprzedaży) wody przedawniają się z upływem lat dwóch, jako dokonanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy (art. 554 k.c.).

11. Natomiast przedmiot umowy stron w zakresie dotyczącym odprowadzania ścieków nie jest sprzedażą energii, praw lub wody w rozumieniu art. 555 k.c. Stąd

też do oceny roszczeń powódki z tytułu odprowadzenia ścieków art. 554 k.c. nie znajduje zastosowania.

12. Rację ma skarżący, że odprowadzanie ścieków jest przedmiotem odrębnej umowy nazwanej uregulowanej w art. 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024, poz. 757). Z uwagi na brak przepisów szczególnych termin przedawnienia roszczeń powódki z tytułu odprowadzania ścieków, jako związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, wynosi więc trzy lata.

13. W konsekwencji Sąd Apelacyjny dokonał błędnej wykładni art. 555 k.c. i niewłaściwie zastosował art. 554 k.c. do ustalenia terminu przedawnienia roszczeń powoda, co skutkowało niezasadnym uwzględnieniem zarzutu przedawnienia i ustaleniem, że roszczenie powoda o zapłatę z tytułu spełnionego świadczenia polegającego na odprowadzaniu ścieków uległo przedawnieniu z upływem 2 lat, podczas gdy roszczenie to przedawnia się z upływem 3 lat.

14. W związku z powyższym zasadne okazały się zarzuty kasacyjne dotyczące naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisów art. 118 k.c., art. 554 k.c. i art. 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024, poz. 757), co miało istotny wpływ na wynik sprawy.

15. W tym kontekście odnoszenie się do pozostałych zarzutów skargi kasacyjnej jest już zbędne.

16. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił wyrok w zaskarżonej części i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 108 § 2 k.p.c.).

Krzysztof Grzesiowski

Kamil Zaradkiewicz

Mariusz Załucki

[dr]

[a.ł.]